

Pravomoci EU

Competences/(Powers)

2019

Článek 10a Ústavy ČR

(1) **Mezinárodní smlouvou** mohou být **některé pravomoci** orgánů České republiky **přeneseny na mezinárodní organizaci nebo instituci.**

(competences - EU) (svrchované pravomoci)
powers = jednotlivé orgány EU
co to je některé pravomoci ?

(2) K ratifikaci mezinárodní smlouvy uvedené v odstavci 1 je třeba souhlasu Parlamentu, nestanoví-li ústavní zákon, že k ratifikaci je třeba souhlasu daného v referendu.

Podstata přenosu pravomocí: Costa v. ENEL 6/64

- Založením Společenství na neomezenou dobu, které má
 - ... **skutečné pravomoci** vyplývající z **omezení svrchovaných pravomocí** nebo **jejich přenosu** ze států na Společenství,
 - tyto **státy omezily, byť jen v omezených oblastech, svá suverénní práva**, a vytvořily tak soubor práva **použitelného na své státní příslušníky i na sebe samotné.**
- Přenos práv a povinností odpovídajících ustanovením Smlouvy, učiněný státy z **jejich vnitrostátního právního řádu do právního řádu Společenství**, způsobuje **konečné omezení jejich suverénních práv**, nad nímž nemůže převážit pozdější jednostranný akt neslučitelný s pojmem Společenství.
- ***Nejde o přenos suverenity! EU žádnou nemá.***

Zásada svěřených pravomocí

Typy pravomocí EU

Článek 5 Smlouvy o EU

Podle **zásady svěřených pravomocí** jedná Unie pouze v mezích **pravomocí svěřených jí ve Smlouvách členskými státy pro dosažení cílů** stanovených ve Smlouvách.

Pravomoci, které nejsou Smlouvami Unii svěřeny, náležejí členským státům.

UNIE MÁ JEN TY PRAVOMOCI, KTERÉ JÍ ČLENSKÉ STÁTY DOBROVOLNĚ A VĚDOMĚ PŘEDALY SE SOUHLASEM SVÝCH PARLAMENTŮ

Typy pravomocí:

1. výlučné,
2. sdílené a
3. podpůrné, koordinační a doplňkové.

1. Výlučné pravomoci (čl. 3 SFEU)

*Taxativní výčet **o b l a s t í**:*

- celní unie
- společná obchodní politika
- stanovení pravidel hospodářské soutěže nezbytných pro fungování vnitřního trhu
- měnová politika pro členské státy, jejichž měnou je euro
- zachování biologických mořských zdrojů v rámci společné rybolovné politiky

Čl. 2 odst. 1: Svěřují-li v určité **oblasti** Smlouvy Unii výlučnou pravomoc, **může pouze Unie vytvářet a přijímat právně závazné akty** a členské státy tak mohou činit pouze tehdy, jsou-li k tomu Uní zmocněny nebo provádějí-li akty Unie.

Členské státy nemohou jednat (přijímat vlastní legislativu) ani kdyby unijní úprava chyběla.

2. Sdílené pravomoci (čl. 4 SFEU)

Vše mimo oblast pravomoci výlučné a podpůrné (tj. mimo čl. 3 a 6 SFEU)

ZEJMÉNA V OBLASTECH (... co je to oblast?):

- vnitřní trh (včetně duševního vlastnictví, ochrany zdraví (?) apod.)- ?
- sociální politika
- zemědělství a rybolov, vyjma zachování biologických mořských zdrojů
- životní prostředí, ochrana spotřebitele
- doprava, transevropské sítě, energetika
- prostor svobody, bezpečnosti a práva
- společné otázky bezpečnosti v oblasti veřejného zdraví
- činnost v oblasti výzkumu, technologického rozvoje a vesmíru, aj.

Negativní norma o pravomoci

5. Evropský parlament a Rada mohou řádným legislativním postupem ... rovněž **přijmout pobídková opatření** určená k ochraně a zlepšování lidského zdraví ..., jakož i opatření, která mají za svůj přímý cíl ochranu veřejného zdraví, pokud jde o tabák a zneužívání alkoholu, **s vyloučením harmonizace právních předpisů členských států.**

2. Sdílené pravomoci - podstata

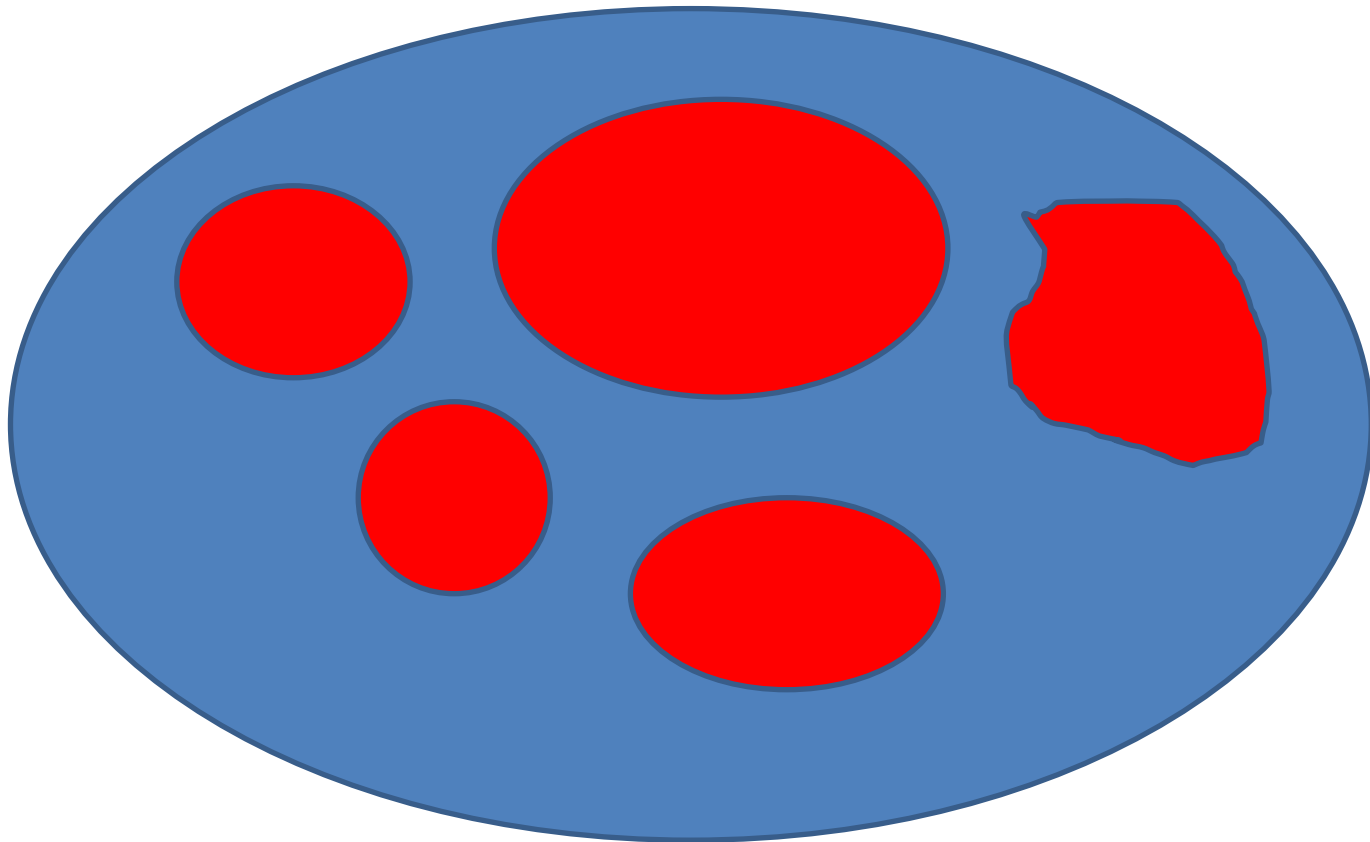
Čl. 2 odst. 2 SFEU:

Svěřují-li *v určité oblasti* Smlouvy Unii pravomoc sdílenou s členskými státy, **mohou v této oblasti vytvářet a přijímat právně závazné akty Unie i členské státy.**

ALE: členské státy vykonávají svou pravomoc jen v rozsahu, v jakém ji Unie nevykonala nebo přestala vykonávat. **Ale: o tomto rozsahu rozhoduje Unie.**

tj. v důsledcích není podstatný rozdíl oproti pravomoci výlučné (*korektiv: viz princip subsidiarity*)

Oblast sdílené pravomoci – **pravomoc** členských států, **pravomoc EU**

3. Podpůrné, koordinační a doplňkové pravomoci (čl. 6 SFEU)

- ochrana a zlepšování lidského zdraví (**zdravotnictví**)
- průmysl, cestovní ruch
- **kultura**
- všeobecné vzdělávání, odborné vzdělávání (**školství**), mládež a sport
- civilní ochrana
- správní spolupráce

(jen v rozsahu stanoveném Smlouvami)

Zvláštní oblast - SZBP

Čl. 2 odst. 4: Unie má v souladu s ustanoveními Smlouvy o Evropské unii pravomoc vymezovat a provádět

společnou zahraniční a bezpečnostní politiku včetně postupného vymezení společné obranné politiky.

(pozor – společná není jednotná)

Principy subsidiarity a proporcionality

- Týkají se **rozsahu VÝKONU PRAVOMOCÍ, ne jejich vymezení**
- Článek 5 Smlouvy o EU
- 3. Podle **zásady subsidiarity** jedná Unie v oblastech, které nespádají do její výlučné pravomoci, pouze tehdy a do té míry, **pokud cílů zamýšlené činnosti nemůže být dosaženo uspokojivě členskými státy** na úrovni ústřední, regionální či místní, ale spíše jich, z důvodu jejího rozsahu či účinků, může být **lépe dosaženo na úrovni Unie.**
- *Cíl: rozhodovat co nejvíce na úrovni nejbližší občanům.*
- Orgány Unie uplatňují zásadu subsidiarity v souladu s **Protokolem o používání zásad subsidiarity a proporcionality.**
Vnitrostátní parlamenty dbají na dodržování zásady subsidiarity v souladu s postupem uvedeným v tomto protokolu (**žlutá a oranžová karta**)

Principy subsidiarity a proporcionality

- Zásada subsidiarity stanovuje **nejvhodnější míru intervence** v oblastech pravomocí sdílených mezi EU a členskými státy. Ve všech případech smí EU zasáhnout jen tehdy, když je schopná jednat účinněji než členské státy.
- Protokol:
- má činnost nadnárodní aspekty, které členské státy nemohou uspokojivě vyřešit?
- byla by činnost nebo nečinnost členského státu v rozporu s cíli Smlouvy?
- přináší činnost na evropské úrovni zjevné výhody?

Principy subsidiarity a proporcionality

- Článek 5 Smlouvy o EU
- 4. Podle **zásady proporcionality** nepřekročí obsah ani forma činnosti Unie rámec toho, co je **nezbytné pro dosažení cílů** Smluv (rozsah činnosti).
- **Protokol o používání zásad subsidiarity a proporcionality**: povinnost Komise doprovodit návrhy legislativních aktů informacemi umožňujícími posoudit soulad se zásadami subsidiarity a proporcionality (bývá to v preambuli, někdy jen velmi obecně).

Hodnocení uplatňování subsidiarity

- SDEU: vlažný přístup
 - nespecifikoval
 - neuznává (nehodnotí)
- UK v. Rada C-84/94 – pracovní právo
- Biotechnologie C-377/98
- Doplnky stravy C-154 a 155/04
- Reakce: měl by být speciální kompetenční soud

„Flexibilita“

Článek 352

(bývalý článek 308 Smlouvy o ES - rozšířený)

- 1. Ukáže-li se, že **k dosažení některého z cílů** stanovených Smlouvami je **nezbytná určitá činnost Unie** v rámci politik vymezených Smlouvami, které však k této činnosti **neposkytují nezbytné pravomoci**, přijme **Rada na návrh Komise jednomyslně po obdržení souhlasu Evropského parlamentu vhodná ustanovení**. Pokud jsou dotyčná ustanovení přijímána Radou zvláštním legislativním postupem, rozhoduje rovněž jednomyslně, na návrh Komise a po obdržení souhlasu Evropského parlamentu.
- 3. Opatření založená na tomto článku **nesmějí harmonizovat** právní předpisy členských států v případech, kdy Smlouvy tuto harmonizaci vylučují.

„Oboustranná flexibilita“

- Článkem 241 Smlouvy o fungování EU lze ze strany členského státu požádat Komisi, aby předložila **návrhy na zrušení legislativního aktu**.
- Zástupci členských států zasedající na mezivládní konferenci také mohou postupem podle článku 48 odstavce 2 až 5 Smlouvy o EU rozhodnout o **změně smluv, mimo jiné za účelem rozšíření nebo omezení pravomocí EU**.

Příklad konkrétní pravomoci – oblasti pravomoci sdílené a podpůrné

- Článek 83
- 1. Evropský parlament a Rada mohou řádným legislativním postupem stanovit **formou směrnic** minimální pravidla týkající se **vymezení trestných činů a sankcí** v oblastech mimořádně závažné trestné činnosti s přeshraničním rozměrem z důvodu povahy nebo dopadu těchto trestných činů nebo kvůli zvláštní potřebě potírat ji na společném základě.
- Článek 84
- Evropský parlament a Rada mohou řádným legislativním postupem přijmout **pobídková a podpůrná opatření** pro činnost členských států v oblasti předcházení trestné činnosti, s vyloučením harmonizace právních předpisů členských států.

Příklad konkrétní pravomoci v oblasti pravomoci sdílené

- Článek 153
- 1. Za účelem dosažení cílů stanovených v článku 151 **Unie podporuje a doplňuje činnost členských států** v těchto oblastech:
 - a) zlepšování především pracovního prostředí tak, aby bylo chráněno zdraví a bezpečnost pracovníků,
 - b) pracovní podmínky,
 - c) sociální zabezpečení a sociální ochrana pracovníků,
 - d) ochrana pracovníků při skončení pracovního poměru,....
- **Za tímto účelem mohou Evropský parlament a Rada *směnicemi* stanovit** v oblastech uvedených v odst. 1 písm. a) až i) **minimální požadavky**, které se uplatní postupně s přihlédnutím ke stávajícím podmínkám a technickým předpisům jednotlivých členských států.
- ***Evropský parlament a Rada rozhodují řádným legislativním postupem*** po konzultaci s Hospodářským a sociálním výborem a Výborem regionů.

Příklad konkrétní pravomoci – sdílená pravomoc

OCHRANA SPOTŘEBITELE

Článek 169

1. K podpoře zájmů spotřebitelů a k zajištění vysoké úrovně ochrany spotřebitele **přispívá Unie** k ochraně zdraví, bezpečnosti a hospodářských zájmů spotřebitelů, ...
2. Unie přispívá k dosažení cílů uvedených v odstavci 1 **prostřednictvím:**
 - a) **opatření přijatých podle článku 114** v souvislosti s vytvářením vnitřního trhu;
 - b) opatření, která podporují, doplňují a sledují politiku členských států.

SBLIŽOVÁNÍ PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ

Článek 114

Evropský parlament a Rada řádným legislativním postupem po konzultaci s Hospodářským a sociálním výborem **přijímají opatření ke sbližování ustanovení právních a správních předpisů členských států**, jejichž účelem je vytvoření a fungování vnitřního trhu.

opatření = legislativní opatření

Neurčité vymezení pravomoci EU

- 1. V rámci vytváření a fungování vnitřního trhu a s přihlédnutím k potřebě chránit a zlepšovat životní prostředí má politika Unie v oblasti energetiky v duchu solidarity mezi členskými státy za **cíl**:
 - a) zajistit fungování trhu s energií
 - b) zajistit bezpečnost dodávek energie v Unii;
 - c) **podporovat energetickou účinnost a úspory energie** jakož i rozvoj nových a obnovitelných zdrojů energie; a
 - d) podporovat propojení energetických sítí.
- 2. Aniž je dotčeno použití jiných ustanovení Smluv, **přijmou Evropský parlament a Rada řádným legislativním postupem opatření nezbytná pro dosažení cílů uvedených v odstavci 1.**

Zvláštní případy výlučné pravomoci

- Článek 3 odst. 2:

2. Ve **výlučné pravomoci** Unie je rovněž uzavření mezinárodní smlouvy,

- pokud je její uzavření stanoveno legislativním aktem Unie nebo
- je nezbytné k tomu, aby Unie mohla vykonávat svou vnitřní pravomoc, nebo
- pokud její uzavření může ovlivnit společná pravidla či změnit jejich působnost.

Lugano: stanovisko Soudního dvora 1/2003

Lugano – stanovisko SD EU 1/2003

- pravomoc ES k uzavření: může se dotknout pravidel ES (vnitřní úprava nařízením Brusel I č. 44/2001)
 - **nařízení upravuje ucelený systém pravidel pro určitou oblast, Luganská úmluva upravuje tentýž ucelený systém pravidel**
 - je třeba zajistit maximální účinek práva ES
 - proto jakákoli mezinárodní smlouva zavádějící stejný ucelený systém pravidel se může dotknout pravidel ES
 - může se dotknout řádného fungování uceleného systému zavedeného těmito pravidly ES
 - **uzavření dohody členskými státy je neslučitelné s jednotou společného trhu a s jednotným použitím práva ES (?)**
 - vyloučení rozporů mezi právem ES a mezinárodní smlouvou
 - **proto musí být uzavřena ve výlučné pravomoci ES**
- proč ne alespoň smíšená ?

PROVÁDĚJÍ JI ČLENSKÉ STÁTY, NE EVROPSKÁ UNIE !!

Kdo bude odpovídat za její porušení vůči druhé smluvní straně ?

Výlučná unijní ochrana zeměpisných označení - 1

- V rámci vytvoření nebo fungování vnitřního trhu přijmou EP a Rada řádným legislativním postupem opatření o vytvoření evropských práv duševního vlastnictví, která
 - zajistí jednotnou ochranu práv duševního vlastnictví v Unii,
 - a o zavedení centralizovaného režimu pro vydávání povolení, koordinaci a kontrolu na úrovni Unie.
 - Rada stanoví zvláštním legislativním postupem formou nařízení pravidla pro používání jazyků ve vztahu k evropským právům duševního vlastnictví. Rada rozhoduje jednomyslně po konzultaci s EP.
-
- nahrazuje národní systémy ochrany zeměpisných označení (!)
 - proč není paralelní ochrana národní a unijní jako u ochranných zámečků a průmyslových vzorů ?

Výlučná unijní ochrana zeměpisných označení - 2

- výlučná pravomoc EU k úpravě ochrany zeměpisných označení - **nikde nestanovená**
- již dříve Komise, pak judikatura Soudního dvora
- rozsudek ve věci Bud II (C-478/07 Budějovický Budvar, n.p. v Rudolf Ammersin GmbH)
- vnitrostátní postupy týkající se zápisu jsou začleněny do rozhodovacího postupu EU a nemohou existovat mimo režim ochrany podle práva EU
- národní úprava by mohla odpovídat méně přísným požadavkům, to by ohrozilo poctivou hospodářskou soutěž na vnitřním trhu
- proto musí být jednotná ochrana, a to vyčerpávající

Výlučná unijní ochrana zeměpisných označení - 3

- to nemá oporu v čl. 118 SFEU, který se týká unijních titulů ochrany a neupravuje osud národních (známky!)
- a co mezinárodní úprava (Lisabonská dohoda 1958)
- čl. 351 SFEU: nejsou dotčena práva a povinnosti členských států plynoucí z dřívějších mezinárodních smluv (?!)

Posílená spolupráce (býv. užší spolupráce)

- diferenciacie členskej základny - čím ďalej väčší - ako ju zvládnuť?
- dnes: HNP/obyv. je v EÚ medzi 45 a 129 (koef. EÚ = 100)
- nutnosť diferenciacie
- 2 riešenia (čekať až na posledného alebo umožniť skupinovo iniciatívnejších záujemcov postup vpred)
- dôvody: 1. chýba vôľa, 2. chýba spôsobilosť
- výhody a nevýhody

Diferenciace

Diferenciace různými cestami před zavedením posílené spolupráce nebo jiným způsobem:

- primární právo

- Schengen: GB, IE, (DK)
- Maastricht: měnová unie, justice a vnitro (GB, DK), sociální politika (GB)
- Amsterdam: justiční prostor (GB, IE, DK)
- Listina základních práv: GB, PL, (CZ)
- měnová unie (zcela odmítly GB a DK)
- rozpočtová smlouva („fiskální kompakt“) (odmítly GB a CZ)

- sekundární právo: četné výjimky (přímo ve směrnicích - DPH, výjimky udělené Komisí)

- **Posílená spolupráce – Amsterdam – představy v době zavedení:**

- 1. vícerychlostní Evropa (všichni souhlasí, ale někteří přijmou později)
- 2. proměnné uspořádání (někteří zcela odmítají)
- 3. diferenciací výběrem podle vlastní vůle (à la carte) (každý jinak) (?)

Důvody

- nevhodnost použití přehlasování v rámci kvalifikované většiny
- překonání nedosažitelné jednomyslnosti
- je to poslední a jediná možnost jak opatření přijmout
- lze se dodatečně připojit

Podmínky a postup dle Lisabonu: čl. 43-45 SEU, 326-334 SFEU

- všechny oblasti sdílené pravomoci (i SZBP)
- minimum 9 účastníků
- povoluje Rada kvalif. většinou - na návrh Komise a se souhlasem Evrop. parlamentu
- v případě SZBP Rada jednomyslně
- jen účastníci budou přijímat příslušné akty (např. nařízení)

- Zatím 4 případy nepříliš významné